

Sluttrapport for prosjektet: Ordning og tilgjengeliggjøring av havbruksarkiva

Prosjektnavn: Ordning og tilgjengeliggjøring av havbruksarkivene

Prosjektperiode: 1.1.2021 – 26.01.2026 (total prosjektperiode)

Tilskuddsmottaker: Museene i Sør-Trøndelag, Kystmuseet på Hitra

Prosjektleder: Bente M. Heggvik

Tildelt beløp: 660.000,00

Referansenummer: 2023/14339

Havbruksarkivene er ferdige.

Fra venstre: Julie Simonsen, Bjørg Alise Antonsen, Maiken Berg og Bente Heggvik

Foto: Hans Jakob Farstad

1. Innledning

Kystmuseet på Hitra har siden 2006 samlet inn arkivmateriale fra havbruksaktører langs hele norskekysten. Materialet ble i 2015 overført til Nasjonalarkivet i Trondheim som en depotordning. Flytting, varierende emballering og lite systematikk i store deler av samlingen gjorde det nødvendig med en omfattende rydding før ordningsarbeidet kunne begynne. Prosjektmidler fra Nasjonalarkivet i 2023 bidro sterkt til at jobben kunne ferdigstilles, og at havbruksarkivene nå er tilgjengelig på Arkivportalen.

Denne rapporten oppsummerer bakgrunn, mål, organisering, gjennomføring og læringspunkter fra prosjektet.

2. Bakgrunn

Havbruksarkivene besto opprinnelig av ca. 370 hyllemeter materiale. Samlingen hadde vært gjenstand for flere flyttinger og var preget av blandet innhold med ulik grad av intern orden. I tillegg var dokumentasjon om arkivskapere (som arkivnøkkel) ufullstendig eller fraværende i mange tilfeller.

Havbruksnæringen er en relativt ny og samfunnsmessig omdiskutert næring. Det er derfor et klart behov for etterprøvbare, historisk dokumentasjon knyttet til etablering, organisering, politiske prosesser, juridiske rammer og veterinær utvikling. En systematisk ordning av arkivene vil sikre forskningsmessig og allmenn tilgang til materiale av stor nasjonal verdi.

Havbruksarkiva etter at de kom til Nasjonalarkivet.

Foto: Bente Heggvik

3. Mål

Prosjektets hovedmål var:

- å ferdigstille ordning, systematisering og registrering av havbruksarkivene etter arkivfaglige prinsipper
- å sikre at materialet ble tilgjengelig i Arkivportalen
- å etablere en struktur som gjør fremtidig innsamling og ordning mer effektiv
- å bidra til økt kunnskap om, og innsikt i havbruksnæringens utvikling

Praktikant bretter esker før sorteringen begynner

Foto: Bente Heggvik

4. Organisering og ressursbruk

Prosjektet var organisert slik:

Prosjektorganisasjon

- **Bente M. Heggvik**, prosjektleder (60 % stilling, finansiert av Kystmuseet/MiST)
- **Julie Simonsen**, prosjektmedarbeider (april 2024 – desember 2025. 100 % stilling, finansiert av prosjektmidler og over Kystmuseets eget budsjett)
- **Turid Nilsen**, arkivar, Museene i Sør-Trøndelag – rådgiver
- **Ole Ulvik**, magasinforvalter, Nasjonalarkivet – rådgiver

I tillegg bidro:

- Frivillige
- Studenter i praksis
- Personer i arbeidstrening (10–40 % stilling i ulike perioder)

Prosjektmidlene ble i sin helhet brukt til lønn for prosjektmedarbeideren. Prosjektet skulle starte opp 1.1.2024, men rekruttering tok lengre tid enn planlagt, så prosjektstart ble utsatt tre måneder til 2. april 2024. Da prosjektperioden var over (31.03.2025), sto fortsatt en del arbeid igjen. For å sikre fullførelse av prosjektet, besluttet Kystmuseet å forlenge prosjektmedarbeiderens ansettelse ut 2025 med egne midler.

Nasjonalarkivet bidro med arbeidsplasser, ordningsmateriell og faglig støtte.

5. Gjennomføring

Da prosjektmidlene ble bevilget, var ett arkiv ferdigstilt og ett nesten ferdig. Om lag 80 % av materiale var fortsatt usortert. Arkivene var svært ulike i både omfang og intern orden: noen besto av få dokumenter, andre av flere titalls hyllemeter. Bare et fåtall hadde arkivnøkler.

I startfasen ble ulike metoder prøvd før prosjektet besluttet å ordne hver arkivskaper separat. To arkiver skilte seg spesielt ut i størrelse og kompleksitet. Ett hadde flere arkivnøkler og informanter som kunne bistå oss i arbeidet. Det andre manglet begge deler. Her benyttet prosjektet arkivnøkkelen fra det første arkivet og allment arkivskjema så langt det lot seg gjøre.

Prosjektmedarbeideren (Julie Simonsen) fikk ansvar for det største og mest komplekse arkivet for å sikre kontinuitet. Prosjektleder tok ansvar for de mindre arkivene og fulgte opp frivillige,

studenter og de som var i arbeidstrening. Jevnlige møter mellom prosjektmedarbeider, prosjektleder og rådgivere så vi raskt var avgjørende for fremdriften.

Selv med god progresjon ble det klart at det største arkivet ikke kunne ferdigstilles innen prosjektperioden. Kystmuseet finansierte derfor en forlengelse Den endelige slutføring av prosjektet ble gjort i januar 2026, da ble de siste boksene ferdig etikettert.

Fra venstre: Bjørg Alise Antonsen,
Thea Langnes og Bente Heggvik

Foto: Knut Arild Knudsen

6. Resultater

Prosjektet har ført til:

- Alle havbruksarkivene er ferdig ordnet
- Alt materiale er publisert i Arkivportalen
- Etablering av en helhetlig og etterprøvbar arkivstruktur for alle arkiva
- Etablert en betydelig kompetansebygging innen privatarkiv
- Prosjektet har ført til gode samarbeidsrutiner mellom Kystmuseet, MiST og Nasjonalarkivet

Store deler av materialet er klausulert i 60 år i tråd med Forvaltningsloven § 13.

Personalmapper er klausulert i 100 år. Lesesal i Nasjonalarkivet behandler innsynssøknader for å sikre at dette blir gjort i henhold til lovverket, og vurderer om materialet skal være klausulert i hvert enkelt innsynstilfelle

Arkiver under ordning.

Fra venstre: Maiken Berg og
Vichtoria Nordahl

Foto: Bente Heggvik

7. Læringspunkter

Prosjektet vurderes som svært vellykket. Viktige læringspunkter er:

Faglige erfaringer

- Privatarkiver krever stor grad av tilpasning og faglig skjønn.
- Det er behov for nasjonalt arbeid med å styrke kompetanse innen privatarkivfeltet.
- Prosjektet har utviklet arbeidsmetoder som er overførbare til andre institusjoner.

Organisatoriske erfaringer

- Tydelig arbeidsstruktur og regelmessige møter er avgjørende for fremdrift.
- Lang rekrutteringsperiode kan skape betydelig forskyvning.
- Samlokalisering med Nasjonalarkivet ga stor nytteverdi.

Arbeidstrenings- og frivillig innsats

Prosjektet ga gode muligheter for: frivillige, studenter og personer i arbeidstrening

Tre av fire i arbeidstrening har gått videre til arbeid eller studier. Oppgavene egner seg godt for gradvis kompetansebygging og mestringsopplevelser.

8. Formidling og etterbruk

Prosjektet har hatt høy formidlingsaktivitet:

- Så langt har prosjektleder hatt to innlegg på Interkommunalt Arkiv Trøndelags privatarkivseminarer
- Hele prosjektgruppen deltok på samarbeidsprosjektet KulMist (NTNU – Kulturminneforvaltning og MiST)
- Prosjektleder har hatt foredrag i Trondhjems Historiske Forening
- Prosjektleder har skrevet artikler i årbøker for Fosen Historielag og Hitra Historielag

For 2026 er dette planlagt:

Innlegg på Arkivforbundets nasjonale privatarkivkonferanse i mai 2026, samt fagkonferanse ved NTNU i juni 2026. I tillegg vil prosjektleder fortelle om arbeidet på MISTs årlige fagsamling i mars.

Kystmuseet vil fortsette arbeidet med å sikre og ordne nytt materiale fra havbruksnæringen. Rutiner og kompetanse utviklet gjennom prosjektet gjør dette arbeidet betydelig mer effektivt fremover.

Besøk fra Sjømat Norge

Fra venstre Terje Davidsen, Elisabeth Sylte (begge fra Sjømat Norge), Bente Heggvik, Bernt Fjeldvær og Julie Simonsen (alle fra Kystmuseet på Hitra)

9. Vedlegg

- Liste over arkivskapere med lenker til Arkivportalen
- Revisjonsrapport for prosjektmidlene (ettersendes)

Kontakt for spørsmål

Bente M. Heggvik, prosjektleder

E-post: bente.heggvik@mist.no

Tlf.: 938 01 487

Turid Nilsen, arkivar, MIST

E-post: turid.nilsen@mist.no

Tlf.: 918 48 022

Jørgen Fjeldvær, direktør, Kystmuseet

E-post: jorgen.fjeldvaer@mist.no

Tlf.: 908 50 046

Hans Jakob Farstad, avdelingsleder, Kystmuseet

E-post: hans.jakop.farstad@kystmuseet.no

Tlf.: 951 99 590

Trondheim, 09.02.2026

Bente M. Heggvik

Prosjektleder